

Verbondenheid van hardlopers met de natuurlijke omgeving

Verschil tussen individueel en in groepsverband

Case study: Stadspark, Groningen

Bachelorproject door:

Lara Baxter s2325527

Begeleider: Gijs van Campenhout

Sociale Geografie en Planologie

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Rijksuniversiteit Groningen

SAMENVATTING

Deze scriptie staat bij de relatie tussen de mens en de natuurlijke omgeving. Er is weinig onderzoek gedaan naar deze relatie in de context van sport. Vandaar dat deze scriptie zich focust op de verbondenheid van hardlopers met de natuurlijke omgeving. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: *“In hoeverre verschilt het verbonden raken aan de natuurlijke omgeving tussen hardlopers die individueel- en hardlopers die in groepsverband hardlopen?”*. Dit onderzoek staat stil bij het ontstaan van de verbondenheid met de omgeving en of deze verbondenheid verschilt tussen hardlopers die voornamelijk individueel of als onderdeel van een groep hardlopen. Daarnaast onderzoekt het of de hardlopers door middel van place attachment meer waardering hebben voor de omgeving. De mate van verbondenheid tussen hardlopers is gemeten aan de hand van het concept place attachment. Place attachment is de binding tussen individuen en de plaatsen die belangrijk voor hun zijn. Zodra ze zich verbonden voelen met een plek, vormt dit een onderdeel van hun identiteit.

Om de relatie tussen hardlopers en de natuurlijke omgeving te bestuderen neemt dit onderzoek het Stadspark in Groningen als case. Het Stadspark is een populaire natuurlijke omgeving voor hardlopers, waar veel hardlopers uit de stad Groningen gebruik van maken.

De verbondenheid van hardlopers is onderzocht middels enquêtes en mental maps. De enquête heeft 50 reacties opgeleverd. Uit de resultaten zijn de volgende conclusies te trekken. De meeste hardlopers zouden het erg vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn. Het is een onderdeel van hun identiteit en wanneer die omgeving er niet meer is verliezen ze een deel van hun identiteit. Daarnaast komen er interessante verschillen tussen hardlopers die voornamelijk individueel hardlopen en hardlopers die voornamelijk in groepsverband hardlopen naar voren. Hardlopers die voornamelijk individueel lopen kijken eerder naar het natuuraspect dan hardlopers in groepsverband lopen. De individuele hardloper heeft eerder een fysieke verbondenheid dan een sociale verbondenheid met het Stadspark, doordat er meer tijd wordt besteed aan de natuurlijke omgeving. Hardlopers die voornamelijk in groepsverband hardlopen zien het Stadspark meer als een sociale ontmoetingsplek. Zij hebben dus eerder een sociale verbondenheid met het Stadspark. Een reden hiervan kan zijn dat zij eerder afgeleid zijn van de natuur door mede-hardlopers dan individuele hardlopers, vandaar dat zij het Stadspark minder snel relateren aan een natuurlijke omgeving.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Probleemstelling	5
1.3 Leeswijzer	5
2. THEORIE	6
2.1 Place attachment	6
2.2 Bewuster door place attachment	8
2.3 Conceptueel model	9
3. METHODOLOGIE	10
3.1 Case study	10
3.2 Enquêtes	10
3.3 Mental maps	10
3.4 Data analyse	11
3.5 Ethiek	11
4. RESULTATEN	12
4.1 Algemene resultaten	12
4.1 Het proces	13
4.2 De persoon	14
4.3 De plek	15
4.4 Bewuster door place attachment	19
5. CONCLUSIE	20
6. DISCUSSIE	21
7. LITERATUURLIJST	22
8. BIJLAGE	23
8.1 Enquête	23
8.2 Kaart met hardlooplocaties in het Stadspark	27

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Steden raken steeds dichter bevolkt. De ruimte om te recreëren, te sporten of tot rust te komen wordt voor inwoners minder en daardoor in toenemende mate als belangrijk gezien. Er is veel onderzoek gedaan naar place attachment om de relatie te begrijpen tussen de betekenissen van de residentiële omgeving voor mensen zoals het huis en de buurt (Manzo, 2005). De door de mens gemaakte ‘natuurlijke’ omgeving, bijvoorbeeld parken of bossen, kan naast de residentiële omgeving ook belangrijk zijn voor iemands identiteit. Inwoners raken verbonden met de groene omgeving, ze gaan de omgeving waarderen en raken betrokken bij de omgeving (Ryan, 2005).

Bijna elke stad kent een ‘natuurlijk’ park waar verschillende mensen komen vanwege de verscheidenheid aan functies. Een stedelijk park biedt veel mogelijkheden voor verschillende activiteiten. Zo is het bijvoorbeeld een geschikte omgeving om te wandelen, hardlopen of spelen (kinderen). Een bekend stedelijk park is het Central Park in New York. Dit is een vier kilometer lang park op het eiland Manhattan. Het park bevat verschillende meren, een uitgebreid net wandelpaden, open grasgebieden die zowel voor de beoefening van verschillende sporten als ligweiden benut worden en meerdere speeltuinen. Het Central Park is een populair park voor hardlopers, fietsers en skaters. Een vergelijkbaar voorbeeld is het Vondelpark in Amsterdam.

Dit onderzoek focust zich op hardlopers. Er is namelijk nog weinig onderzoek gedaan naar de relatie tussen hardlopers en de natuurlijke omgeving. Het aantal hardlopers is flink aan het groeien en hardlopen is inmiddels uitgegroeid tot een van de meest populaire sporten in Europa. Deze groei komt met name door de inhaalslag van de vrouwen. In Denemarken en Duitsland lopen al meer vrouwen dan mannen. Tegelijkertijd ontstaat er een andere ontwikkeling. Meer dan 80% van de lopers is niet aangesloten bij een sportclub. De stijgende populariteit van hardlopen kan worden toegeschreven aan loop-evenementen en commerciële initiatieven door sociale media en sportbedrijven (Scheerder & Breedveld, 2015). Hardlopen is goedkoop en je kan het zo duur maken als je zelf wilt.

In mijn onderzoek wil ik inzicht verwerven hoe place attachment bij hardlopers tot stand komt. Hardlopers kennen namelijk een actieve interactie met de omgeving, wat suggereert dat deze een hoge verbondenheid kennen met de omgeving (Ryan, 2005). De verbondenheid van hardlopers met de natuurlijke omgeving zou anders kunnen zijn dan voor bijvoorbeeld hockeyers of paardrijders die ook gebruikmaken van de omgeving van het Stadspark. Hardlopers zijn namelijk niet gebonden aan een bepaalde plek, ze kunnen in principe overal lopen waar ze willen. Tevens speelt het groepsaspect een belangrijke rol, hardlopers sporten immers ook in groepsvorm. Vandaar dat ik benieuwd ben in hoeverre collectieve verbondenheid een rol speelt bij het verbonden raken met de natuurlijke omgeving. Deze verbondenheid zou zich kunnen uiten in meer betrokkenheid met en waardering van de omgeving. Bovendien zouden hardlopers door deze verbondenheid ook bewuster met de omgeving om kunnen gaan. Wanneer mensen verbonden zijn met de omgeving zullen ze er ook meer voor over hebben om deze omgevingen te behouden. De verbinding tussen mensen en hun natuurlijke omgeving is dé sleutel voor de overleving van natuurlijke omgevingen in steden (Ryan, 2005).

1.2 Probleemstelling

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: “In hoeverre verschilt het verbonden raken aan de natuurlijke omgeving tussen hardlopers die individueel- en hardlopers die in groepsverband hardlopen?”. Dit onderzoek staat stil bij het ontstaan van de verbondenheid met de omgeving en of deze verbondenheid verschilt tussen hardlopers die voornamelijk individueel of als onderdeel van een groep hardlopen. En wat die verschillen dan uiteindelijk zijn.

Deze hoofdvraag wordt ondersteund door drie deelvragen, namelijk:

1. “Hoe raken hardlopers verbonden met de omgeving?”
2. “Verschilt de verbondenheid met de omgeving voor hardlopers die individueel en hardlopers die in groepsverband hardlopen?”
3. “Hebben de hardlopers door middel van place attachment meer waardering voor de omgeving?”

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komen theorieën en concepten aan de orde die relevant zijn voor de dit onderzoek. Hoofdstuk 3 staat stil bij de onderzoeksmethode, de data-analyse en ethische aspecten. Vervolgens worden de resultaten besproken in hoofdstuk 4. Tot slot volgt in hoofdstuk 5 de conclusie waar getracht wordt antwoord te geven op de hoofdvraag.

2. THEORIE

2.1 Place attachment

Mensen hebben een emotionele verbondenheid met andere mensen. Net als dat de verbondenheid met anderen belangrijke onderdelen zijn van het 'mens-zijn', zijn de verbindingen die de mens vormt met de omgeving dat ook. Deze verbindingen met de omgeving wordt place attachment genoemd (Ryan, 2005). Place attachment wordt gekarakteriseerd door de binding tussen individuen en de plaatsen die belangrijk voor hun zijn (Low en Altman, 1992). Door het verbinden aan plekken gaat de omgeving een deel uit maken van iemands identiteit (Ardoin, 2006), het wordt een onderdeel van het persoon zelf (Krupat, 1983).

Het gevoel van verbondenheid met de omgeving treedt vaak onbewust op. Het gevoel komt pas op de voorgrond wanneer iemands verbondenheid met een plek bedreigd wordt. Het 'huis' wordt bijvoorbeeld in het dagelijks leven vaak niet bewust ervaren als iets betekenisvol. Maar wanneer het huis afbrandt, voelt dit wel als een verlies (Proshansky et al., 1983).

De verbinding met de omgeving is ook een middel om jezelf te onderscheiden van anderen (Twigger-Ross & Uzzell, 1996). Bijvoorbeeld door het benoemen van 'dit is mijn kamer' of 'dit is mijn huis', onderscheid je jezelf van anderen. Het is meteen duidelijk dat die plek bij jou hoort en niet bij de gene tegen wie je het zegt.

Er is veel aandacht onder wetenschappers van verschillende disciplines voor het concept place attachment (Scannell & Gifford, 2010). Er zijn dan ook veel verschillende opvattingen over wat place attachment precies is en hoe place attachment gemeten kan worden.

Volgens Hidalgo en Hernández (2001: 274) is place attachment: *"a positive, affective bond between an individual and a specific place, the main characteristic of which is to maintain closeness to such a place"*. Deze definitie is echter wat kortzichtig, ze gaan ervan uit dat er alleen positieve relaties kunnen zijn tussen individuen en plekken (Manzo, 2005). Volgens Manzo (2005) kunnen individuen ook negatieve en tegenstrijdige gevoelens of ervaringen met plekken hebben, waar individuen helemaal niet dicht bij willen zijn.

Rubinstein en Parmelee (1992: 139) hanteren de volgende definitie van place attachment: *"attachment to place is a set of feelings about a geographic location that emotionally binds a person to that place as a function of its role as a setting for experience"*. Dit is een meer omvattende definitie. Zij beweren dat de verbondenheid ontstaat door bepaalde gevoelens voor een plek ongeacht of dit positief of negatieve gevoelens zijn. De verbondenheid wordt volgens hen gevormd door ervaringen.

Place attachment is vaak gericht op de thuis-situatie van een individu en onderzoekt daarmee de verbondenheid van individuen met hun 'thuis'. Manzo (2005) daarentegen stelt dat place attachment ook kan ontstaan buiten het huis. Bijvoorbeeld in een park, in de auto of in een kerk. Individuen verbinden zich ook aan de natuurlijke omgeving. Manzo (2005) heeft verschillende interviews gehouden met individuen over de plekken die belangrijk voor hun zijn. Voor een man is het park in de buurt een belangrijke omgeving:

A lot of the appeal of the park is that I could really sit and think about who I was and what I was doing and what my direction was. Self-evaluation type things. I really have not had a good self-evaluative experience in the last few years, so I feel an urge to go to those places lately and to relive the sense of peace and relaxation and comfort with myself that I associate with those places (Manzo, 2005: 76).

Van Campenhout & van Hoven (2013) hebben ook aangetoond dat individuen zich kunnen verbinden aan andere plekken dan hun 'thuis'. Zo waren rugbyspelers verbonden met het rugbyveld. Ervaringen kunnen zo intens zijn dat individuen de plek waar een bepaalde activiteit heeft afgespeeld precies aan

kunnen wijzen. De spelers konden niet alleen de precieze plek herinneren, maar ook de emoties doen herleven. Deze ervaringen creëren een band tussen de spelers en de omgeving:

To run onto that field is, it brings [up] hairs . . . onto the back of your neck, and uhm . . . you don't want to miss a tackle and let those guys down, and with those guys on it is a faster paced game. It is just a fantastic experience (Van Campenhout & van Hoven, 2013: 1103).

Scannell en Gifford (2010) hebben wegens de verscheidenheid en versnippering aan theorieën en definities een samenhangend raamwerk opgesteld. Het driedimensionale raamwerk valt uiteen in het proces, de persoon en de plek.

Het proces

De proces-dimensie kijkt naar het psychologische proces, *hoe* place attachment tot stand komt. Scannell & Gifford (2010) onderscheiden in het proces van attachment de indicatoren affectie, cognitie en gedrag. Affectie refereert naar de emotionele verbinding van een persoon met een bepaalde plek. De relaties met plekken kunnen verschillende emoties bevatten. Namelijk van liefde en tevredenheid naar angst en haat (Manzo, 2005). Daarnaast komt place attachment ook tot stand door cognitieve elementen zoals herinneringen, overtuigingen, betekenissen en kennis. Door herinneringen kennen mensen betekenis aan plekken en verbinden deze aan zichzelf. Tot slot wordt het gedrag getypeerd als 'proximity-maintaining'. Individuen willen dicht bij hun verbonden plekken zijn en hebben er ook veel voor over om deze plekken te bezoeken.

De persoon

Deze dimensie kijkt naar *wie* verbonden is met een plek en in hoeverre dat is gebaseerd is op individuele of collectieve betekenissen die toegekend worden aan een plek (Scannell & Gifford, 2010). Individuele place attachment bevat persoonlijke verbindingen die ontstaan door ervaringen, herinneringen, mijlpalen en ervaringen van persoonlijke ontwikkelingen op een bepaalde plek (Scannell & Gifford, 2010; Manzo, 2005). Deze plekken krijgen betekenis voor het individu. Volgens Manzo (2005) zijn plekken op zichzelf niet betekenisvol, maar krijgen plekken betekenis door de ervaringen van mensen op die plek. Hardlopers kunnen bijvoorbeeld verbonden raken met de plek waar de finish is van een wedstrijd. Als een fanatieke hardloper een goede tijd heeft gelopen zal dit een positieve verbinding zijn, maar wanneer hij/zij een teleurstellende tijd heeft neergezet zal de verbinding negatief zijn. Daarentegen heb je ook hardlopers die al blij zijn wanneer ze de finish gehaald hebben. Het hangt dus af van het vooraf gestelde doel. Hoe vaker individuen plekken bezoeken, hoe sterker de verbondenheid kan zijn. Dit suggereert dat verbondenheid bouwt op ervaringen (Ryan, 2005). Place attachment ontstaat behalve op individueel niveau ook op groepsniveau (Scannell & Gifford, 2010). De verbinding met de omgeving wordt dan gevormd door gedeelde ervaringen op plekken. De symbolische betekenis van een plaats wordt gedeeld en herkent door groepsleden (Low, 1992). Dit kan bijvoorbeeld een plek zijn waar een groep hardlopers voor de training altijd bijeenkomen. De groepsleden hechten zich allen aan deze plek met dezelfde betekenis. Hoewel de betekenis van een plaats gedeeld kan worden door groepsleden, zijn de ervaringen op plekken ook persoonlijk en daardoor verschillend tussen groepsleden. Mensen zien de omgeving door de lens van eigen ervaringen, met als gevolg dat mensen verbonden zijn met verschillende kwaliteiten van plekken (Ryan, 2005). Daarnaast verschillen de ervaringen tussen groepsleden doordat individuen hun eigen waarde en belang hechten aan een ervaring. Individuele ervaringen op plekken zijn daarom de basis voor place attachment (van Campenhout & van Hoven, 2013).

De plek

Deze dimensie kijkt naar de verbondenheid en de aard van de plek (Scannell & Gifford, 2010).

De plek-dimensie kan verdeeld worden in sociale en fysieke verbondenheid. Het sociale aspect bevat verbondenheid met anderen op een plek (Scannell & Gifford, 2010). Dit wordt ook wel een ‘community of place’ genoemd: “*where members are connected through geographical location*” (Scannell & Gifford, 2010, p. 4). Er treedt naast verbondenheid met de plek dus ook verbondenheid op met de sociale groep die de plek representeert (Lalli, 1992).

Naast het sociale aspect zijn fysieke aspecten ook bepalend voor place attachment. Dit zijn de materiele objecten van de omgeving, zoals bomen, gebouwen, straten of water. Individuen kunnen zich dus verbonden voelen met de natuurlijke elementen van een omgeving. Doordat hardlopers overal kunnen lopen waar ze willen, zijn ze niet gebonden aan bepaalde aspecten van de omgeving en lopen daardoor al snel door de ‘natuur’. Jessor & Jessor (1973) hebben gekeken naar hoe de natuurlijke omgeving ervaren wordt. De beleving van de natuurlijke omgeving wordt door hen omschreven als een perceived environment. De perceived environment wordt beïnvloed door: zintuigelijke factoren, eerdere ervaringen in een zelfde setting of stimuli uit de omgeving. De zintuigelijke factoren worden zoals de naam al zegt waargenomen door zintuigen, dus ruiken, voelen, horen en zien. Het gaat dan om hoe de omgeving er uit ziet, hoe de omgeving ruikt en wat voor geluiden er te horen zijn. Eerdere ervaringen duiden op herinneringen aan gebeurtenissen in een vergelijkbare omgeving. Tot slot spelen stimuli uit de omgeving een belangrijke rol, bijvoorbeeld geluiden en kleuren (Jessor & Jessor, 1973).

Scannell en Gifford (2010) geven aan dat mensen niet direct verbonden raken met materiele objecten van een plek, maar eerder met de symbolische betekenis die materiele objecten representeren. Feldman (1990) ondersteunt deze uitspraak, de resultaten van haar onderzoek tonen aan dat mensen zich verbinden met een ‘soort’ landschap en dat deze verbondenheid makkelijk substitueerbaar is door een ander maar eenzelfde soort landschap (in Ryan, 2005). Dit wordt ook wel ‘conceptuele verbondenheid’ genoemd, de verbondenheid met een soort landschap. Deze conceptuele verbondenheid komt vooral voor bij mensen die een passieve interactie hebben met de omgeving. Maar wanneer mensen een actieve interactie hebben creëren die wel een place-specific attachment (Ryan, 2005). Hardlopers verbinden zich waarschijnlijk niet zozeer met de materiele objecten van de fysieke omgeving zoals bomen, struiken of paden, maar eerder met de betekenissen en de mogelijkheden van die fysieke omgeving. Dus een rustige omgeving door veel groen en de vele paden die afwisseling en verschillende routes biedt.

2.2 Bewuster door place attachment

Eerder werd de bewering “de omgeving wordt een onderdeel van het persoon zelf” aangehaald (Krupat, 1983). Dus wanneer de omgeving een onderdeel uitmaakt van iemands identiteit, valt te verwachten dat diegene ook meer voor die omgeving over heeft. Het verloederen of achteruitgaan van de omgeving zou dan indirect ook een verlies of aantasting zijn van iemands identiteit.

Echter, de positieve effecten die place attachment hebben op de omgeving blijven, in de zin van milieubewustzijn, grotendeels genegeerd (Ryan, 2005). Ryan heeft onderzoek gedaan naar of de ontwikkeling van place attachment aangaande de natuurlijke omgeving het milieubewustzijn van mensen beïnvloedt. Hij wilde de relatie begrijpen voor verschillende soorten parkgebruikers tussen de natuurlijke omgeving en de mate van verbondenheid. In zijn onderzoek maakte hij onderscheid in gebruikers tussen naast wonende, bezoekers/recreanten, vrijwilligers en werknemers. Ryan (2005) concludeert dat de verbondenheid met de natuurlijke omgeving mensen bewuster maakt om de natuur in de stad te beschermen. Dit verschilt echter wel per soort parkgebruiker. De omwonende en bezoekers/recreanten kenden een sterke plaats-specifieke verbondenheid, terwijl de vrijwilligers en werknemers een meer

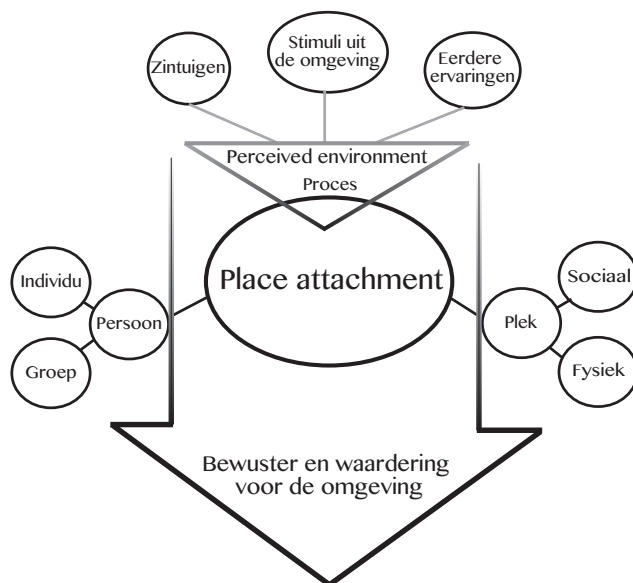
conceptuele verbondenheid kenden. Zij zijn dus meer verbonden aan het ‘soort’ landschap en niet met de omgeving van het specifieke park.

Lee & Shen (2012) hebben ook onderzoek gedaan naar hoe place identity en place dependency van recreanten bijdraagt aan de ‘behavioral loyalty’, ofwel de loyaliteit voor de omgeving. Het onderzoek richtte zich op recreanten met een hond in stedelijke parken. Zij hebben een positieve relatie aangetoond. Place attachment beïnvloedt de loyaliteit van recreanten voor stedelijke parken positief. Een hoger niveau van place attachment impliceert dat zij een hogere loyaliteit toekennen aan het betreffende park. Uit deze onderzoeken blijkt dat wanneer mensen zich verbonden voelen met de omgeving, zij meer voor de omgeving over hebben om die in stand te houden.

Doordat steden steeds sneller groeien, wordt stedelijk groen steeds kwetsbaarder voor verstoringen en veranderingen. De overlevingskans van de natuurlijke omgeving in de stad hangt af van de betrokkenheid van recreanten, lokale bewoners, parkpersoneel en vrijwilligers. Volgens Ryan (2005) is de verbinding tussen mensen en hun natuurlijke omgeving de sleutel voor de overleving van natuurlijke omgevingen in steden. Het gevoel, zoals al eerder benoemd, van verbondenheid met de omgeving treedt echter vaak onbewust op. Het gevoel komt pas op de voorgrond wanneer iemands verbondenheid met een plek bedreigd wordt. De natuurlijke omgeving wordt voornamelijk indirect ervaren. Vandaar dat het gebrek aan bewustzijn voor de natuur begrijpelijk is (Proshansky et al. 1983). De verbondenheid van mensen met de natuurlijke omgeving is dus moeilijk te onderzoeken aangezien het pas optreedt wanneer zo’n omgeving bedreigd wordt.

2.3 Conceptueel model

Het conceptueel model begint met hoe de omgeving ervaren wordt, namelijk de perceived environment (Jessor & Jessor, 1973). De perceived environment wordt beïnvloed door: zintuiglijke factoren, eerdere ervaringen in een zelfde setting of stimuli uit de omgeving. Vervolgens ontstaat ‘place attachment’, het verbinden met de omgeving. Deze valt uiteen in de persoon- en de plek-dimensie. Tot slot zorgt place attachment voor meer waardering voor de omgeving. Daarnaast kan het zo zijn dat hardlopers door deze verbondenheid bewuster met de omgeving omgaan. Dit is vergelijkbaar met wat Lee & Shen (2012) bedoelen met behavior loyalty, de loyaliteit voor de omgeving.

Figuur. 1 Conceptueel model gebaseerd op de literatuur van Jessor & Jessor (1973), Scannell & Gifford (2010) en Lee & Shen (2012).

3. METHODOLOGIE

3.1 Case

Dit onderzoek neemt het Stadspark te Groningen als case study. Het Stadspark bevindt zich in een stedelijk gebied, nabij het centrum van Groningen. Het is een populaire natuurlijke omgeving voor recreatie, waar veel hardlopers uit de stad Groningen gebruik van maken. Hardlopers bezoeken het Stadspark individueel en in groepen. Er zijn fanatieke hardlopers die trainen voor wedstrijden en zich met name richten op snelheid en kracht. Maar er zijn ook groepen die trainen om slanker of fitter te worden. Een hardlooptroep kent naast trainen van snelheid of fitheid een element van gezelligheid.

Dit onderzoek heeft het Stadspark gekozen in plaats van bijvoorbeeld het Noorderplantsoen, omdat het Stadspark een groot park is met veel groen en afwisselende paden. Zo zijn er naast asfaltwegen ook afgelegen bospaden. Daarnaast heeft het Stadspark een atletiekbaan voor fanatieke hardlopers.

3.2 Enquêtes

De gegevens voor dit onderzoek zijn verzameld door middel van enquêtes. Deze methode is handig om inzichten te verkrijgen in menselijk gedrag en hoe mensen tegen bepaalde dingen aankijken. Doormiddel van enquêtes kan informatie van een grote hoeveelheid mensen verzameld worden en met elkaar worden vergeleken (Clifford et al., 2010). Een enquête kan echter wel diepgang missen. Vandaar dat bij het opstellen van de enquête rekening gehouden wordt met de manier van vragen stellen. De enquête bevat veel vragen met betrekking tot wat de respondenten van het Stadspark vinden. De meeste vragen zijn te beantwoorden met enerzijds ‘helemaal mee oneens’ tot anderzijds ‘helemaal mee eens’. Bij deze vragen is gebruik gemaakt van een 5-punts Likert schaal, zodat de resultaten beter getoetst kunnen worden met SPSS. De vragen zijn op verschillende manieren gesteld zodat de respondent zijn mening en waardering zo goed mogelijk kan laten geven.

Naast gesloten-vragen bevat de enquête ook open-vragen. Bij de open-vragen kunnen de respondenten antwoorden door middel van hun eigen mening of gedachtes, zonder dat ze in bepaalde hokjes worden geduwd. Doordat de respondenten zelf hun antwoord bedenken kan dit tot andere inzichten leiden.

De enquête bevat ook vragen met visuele beelden. Visuele beelden kunnen de respondent helpen om een bepaald gevoel op te roepen. Het is voor de respondent makkelijker om herinneringen en gevoelens op te halen wanneer deze een foto van een plek ziet die betekenis voor hem of haar heeft. De respondent kan dan de vraag beter beantwoorden (Trell & van Hoven, 2010).

De enquête is online afgenomen via de site www.thesistools.nl. De enquêtes zijn verspreid middels het sociale medium “Facebook” en vervolgens gedeeld in verschillende hardlooptroepen. Namelijk de Facebook-groep van GSAV Vitalis, GSTV Tritanium en Running Girls Groningen. De enquête is te vinden in de bijlage.

3.3 Mental maps

‘Verbondenheid’ met een plek kan moeilijk in woorden te grijpen zijn. Vandaar dat de kwantitatieve methode gecombineerd is met kwalitatieve data verzameling, namelijk via mental maps. Er is onder een aselecte groep hardlopers een mental map afgenomen. De hardlopers zijn benaderd na een hardlooptraining. Het groepje bestaat uit vijf hardlopers die voornamelijk als individu hardlopen en vijf hardlopers die voornamelijk hardlopen in groepsverband.

Een mental map is een getekende kaart van een bepaalde omgeving. De respondent tekent de omgeving vanuit zijn eigen ogen, dus op de manier hoe het individu het ervaart. Bij een mental map is duidelijk te zien wat de respondent belangrijk van de omgeving vindt, deze zijn namelijk groter en expliciet getekend (Trell & van Hoven, 2010). Het laten tekenen van mental maps kan de verbondenheid van hardlopers met de omgeving van het Stadspark visueel verduidelijken.

3.4 Data-analyse

De enquête heeft 50 reacties opgeleverd. Van de respondenten was 38,6% man en 61,4% vrouw. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is rond de 25 jaar, met uitschieters richting de 50 jaar.

De resultaten van de enquêtes zijn verwerkt in SPSS. Er is voornamelijk gekeken of er een relatie is tussen een bepaalde kenmerk van de respondent en de mening over het Stadspark (helemaal mee eens tot helemaal mee eens). Een kenmerk van de respondent kan bijvoorbeeld het aantal uren dat hij/zij hardloopt zijn.

De statistische toetsen die gebruikt zijn, zijn de Pearson correlatie, de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt en de T-toets voor onafhankelijke variabelen.

Bij de mental maps is eerst gekeken naar wat als eerste getekend werd of wat het meest in het midden van het papier getekend werd. Daaruit kan je opmaken wat voor de respondent belangrijk is (Trell & van Hoven, 2010). De mental maps zijn met elkaar vergeleken door de overeenkomsten en de verschillen te analyseren.

3.5 Ethiek

De enquêtes zijn via internet afgenomen waardoor de respondenten de enquêtes anoniem ingevuld hebben. De onderzoeker was aanwezig bij het tekenen van de mental maps. De respondenten hebben de mental maps daarom niet volledig anoniem getekend. De onderzoeker heeft de respondent wel de ruimte gegeven, door een afstand van de respondenten af te staan. Daarnaast heeft de onderzoeker iedereen dezelfde instructies gegeven, namelijk 'teken het Stadspark vanuit uw eigen ogen'. De onderzoeker heeft zich verder niet bemoeit met 'hoe' de respondenten de mental map tekenden.

4. RESULTATEN

De resultaten met betrekking tot place attachment zijn onder de kopjes ‘het proces’, ‘de persoon’ en ‘de plek’ verdeelt. De resultaten lopen echter in elkaar over. Zo zijn resultaten die bijvoorbeeld onder het kopje ‘de persoon’ vallen ook te plaatsen onder ‘de plek’ et cetera. Er is toch gekozen om deze kopjes te handhaven om enige structuur te behouden die overeenkomt met de theorie.

4.1 Algemene resultaten

Hieronder staan een aantal algemene resultaten wat betreft het aantal keer per week hardlopen in het Stadspark (figuur 2), het aantal jaren hardlopen in het Stadspark (figuur 3) en of de respondenten het Stadspark voornamelijk bezoeken als individu of als onderdeel van een groep (figuur 4).

Aantal keer per week hardlopen in het Stadspark	Percentage
1 keer of minder per week	44%
1-2 keer per week	34%
2-3 keer per week	17%
3-4 keer per week	4%
4 keer of meer per week	1%

Figuur 2. Aantal keer per week hardlopen in het Stadspark.

Aantal jaren hardlopen in het Stadspark	Percentage
Minder dan 1 jaar	24%
1-2 jaren	36%
2-3 jaren	18%
3-4 jaren	4%
4 keer of meer jaren	18%

Figuur 3. Aantal jaren hardlopen in het Stadspark

Het Stadspark bezoeken als individu of als groep	Percentage
Als individu	38%
Als groep	62%

Figuur 4. Het Stadspark bezoeken als individu of als groep.

4.2 Het proces

Uit de literatuur komt naar voren dat de omgeving een belangrijk onderdeel is voor de ontwikkeling van je identiteit (Ardoin, 2006). Zodra de omgeving waar iemand zich mee verbindt bedreigd wordt, voelt dit als een verlies (Proshansky et al., 1983). Uit het onderzoek blijkt dat de meeste respondenten het erg zouden vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn. Het is een onderdeel van hun identiteit en wanneer die omgeving er niet meer is, verliezen ze een deel van hun identiteit. Daarnaast wordt door de meeste respondenten het Stadspark als belangrijk gezien. Je zou verwachten dat hoe langer iemand hardloopt in het Stadspark, hoe erger hij/zij het zou vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn.

Om deze relatie aan te tonen is de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt gebruikt. De eerste variabele is het aantal jaren dat iemand hardloopt in het Stadspark. De tweede variabele is hoe erg de respondenten het zouden vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn. De nulhypothese luidt: ‘er is geen verband tussen het aantal jaren hardlopen in het Stadspark en hoe erg de hardloper het vindt als het Stadspark er niet meer zou zijn’. Uit de statistische toets is te zien dat deze relatie significant is met een p-waarde van 0,001 (zie figuur 5). De nulhypothese dient verworpen te worden. De correlatie coëfficiënt is 0,468. Er zit dus een sterke positieve relatie tussen de twee variabelen.

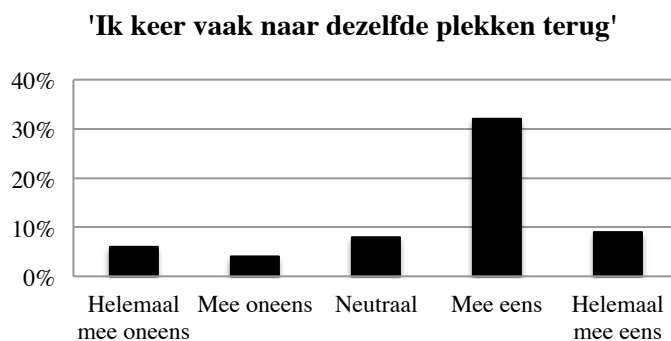
Dit betekent dat naarmate de hardlopers langer in het Stadspark lopen, zij het erger vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn. Dit duidt op een verbondenheid met de omgeving.

			Hoe erg zou de respondent het vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn.
Spearman's rho	Aantal jaren hardlopen in het Stadspark	Correlation Coefficient	,468**
		Sig. (2-tailed)	,001
		N	50

** Correlatie is significant op het niveau van 0,01 (2-zijdig)

Figuur 5. Resultaten van de Spearmans rangcorrelatiecoëfficiënt. ‘Het verband tussen hoe lang iemand hardloopt en hoe erg hij/zij het zou vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn’.

Place attachment wordt volgens Hidalgo en Hernández (2001) gedefinieerd als: “*a positive, affective bond between an individual and a specific place, the main characteristic of which is to maintain closeness to such a place*” (Hidalgo & Hernández, 2001, p. 274). Scannell en Gifford (2010) beweren ook dat individuen zo dicht bij hun verbonden plekken willen zijn en hebben er ook veel voor over om deze plekken te bezoeken. Dit wordt ook wel ‘proximity-maintaining’ genoemd. Er valt dus te verwachten dat hardlopers vaak naar dezelfde plekken terugkeren. Uit figuur 6 valt op te maken dat de meerderheid vaak naar dezelfde plekken terugkeert. Het terugkeren naar plekken is een vorm van verbondenheid met de omgeving. Je zou hieruit kunnen opmaken dat hardlopers verbonden zijn met de omgeving.

Figuur 6. 'Ik keer vaak naar dezelfde plekken terug'.

4.3 De persoon

Place attachment bestaat op individueel niveau en op collectief niveau. Individuele place attachment bevat de persoonlijke verbindingen die ontstaat door ervaringen, herinneringen, mijlpalen en ervaringen van persoonlijke ontwikkelingen op een bepaalde plek (Scannell & Gifford, 2010; Manzo, 2005). Op groepsniveau wordt place attachment gevormd door ervaringen op plekken van groepen als geheel. Interessant is dan om te kijken of er verschil zit in of het Stadspark anders wordt ervaren door hardlopers die voornamelijk individueel en hardlopers die voornamelijk in groepsverband hardlopen. Wanneer je als hardloper in een groep loopt is het te verwachten dat zij meer gericht zijn op het sociale aspect van hardlopen. Hardlopers die individueel lopen zullen meer om zich heen kijken en de natuurlijke omgeving meer opnemen. Het zou begrijpelijk zijn dat hardlopers die voornamelijk individueel lopen eerder herinneringen hebben aan de natuurlijke omgeving dan hardlopers die voornamelijk hardlopen in groepsverband.

Om hier achter te komen is de t-toets voor onafhankelijke variabelen gebruikt. De nulhypothese luidt: 'er is geen verband tussen de hardloopvorm en het hebben van herinneringen aan de natuurlijke omgeving'. De p-waarde uit deze toets is 0,006 (zie figuur 7). Het is significant dus moet de nulhypothese verworpen worden. Hardlopers die voornamelijk individueel hardlopen hebben eerder herinneringen aan de natuurlijke omgeving dan hardlopers die voornamelijk hardlopen in groepsverband.

Dit kan komen doordat hardlopers die in groepsverband lopen de natuurlijke omgeving minder goed opnemen doordat zij afgeleid zijn van mede-hardlopers. Zij ervaren de omgeving (perceived environment) dus anders dan hardlopers die individueel lopen. Individuele hardlopers kunnen wel al hun aandacht richten op de natuur, ze worden minder afgeleid van het horen, zien en ruiken van de natuur.

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Herinneringen aan de natuurlijke omgeving	1,391	0,244	2,887	48	,006

Figuur 7. Resultaten van de t-toets voor onafhankelijke variabelen. 'Relatie tussen herinneringen aan de natuurlijke omgeving en hardloopvorm'.

Daarnaast is er gekeken of het Stadspark voor hardlopers die voornamelijk hardlopen in groepsverband meer als een sociale ontmoetingsplek wordt gezien dan hardlopers die voornamelijk individueel lopen. Hiervoor is een t-toets voor onafhankelijke variabelen gebruikt. De nulhypothese luidt: 'er is geen verband tussen de hardloopvorm en het Stadspark zien als sociale ontmoetingsplek'. De p-waarde is 0,022, dit betekent dat het significant is (zie figuur 8). Het Stadspark wordt voor hardlopers die voornamelijk in groepsverband lopen eerder gezien als een sociale ontmoetingsplek dan voor hardlopers die voornamelijk individueel lopen.

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Stadspark als sociale ontmoetingsplek	2,046	,160	-2,370	48	,022

Figuur 8. Resultaten van de t-toets voor onafhankelijke variabelen. 'Relatie tussen hardloopvorm en het Stadspark zien als een sociale ontmoetingsplek'.

4.4 De plek

De plek-dimensie van place attachment kan verdeeld worden in sociale en fysieke verbondenheid. Het sociale aspect bevat verbondenheid met anderen op een plek (Scannell & Gifford, 2010). Het fysieke aspect is de verbondenheid met de materiele objecten van de omgeving, zoals bomen, gebouwen, straten of water.

Wanneer hardlopers verbonden zouden zijn met de natuurlijke omgeving van het Stadspark, zou je verwachten dat de herinneringen die ze hebben aan het Stadspark ook eerder gerelateerd zijn aan de natuurlijke omgeving dan aan sociale interacties. Het Stadspark wordt door de respondenten belangrijk gezien. Het is interessant om te onderzoeken of het hem dan zit in de natuurlijke omgeving of dat het sociale aspect een grotere rol speelt.

Hiervoor is de Pearson correlatie gebruikt. Ten eerste is er gekeken naar de herinneringen aan de natuurlijke omgeving. Deze is afgezet tegen de variabele ‘hoe belangrijk het Stadspark gevonden wordt’. De nulhypothese luidt: ‘er is geen verband tussen hoe belangrijk het Stadspark is en herinneringen hebben aan de natuurlijke omgeving’. Uit de statistische toets komt een p-waarde van 0,028 (zie figuur 9). De nulhypothese dient verworpen te worden. De correlatie coëfficiënt is 0,310, dit is een matig positief verband. Degene die het Stadspark belangrijk vinden, hebben dus eerder herinneringen aan de natuurlijke omgeving. De natuurlijke omgeving speelt een grotere rol dan sociale interacties voor het verbonden raken met de omgeving.

Wanneer we de resultaten koppelen aan de theorie van place attachment blijkt dat de verbondenheid met name gericht is op de natuurlijke omgeving, dus een fysieke verbondenheid met de omgeving.

			Het Stadspark is belangrijk voor mij
Pearson Correlation	Herinneringen aan de natuurlijke omgeving	Pearson Correlation	,310*
		Sig. (2-tailed)	,028
		N	50

*. Correlatie is significant op het niveau van 0,05 (2-zijdig)

Figuur 9. Pearson Correlatie. ‘Relatie tussen mate van belangrijkheid en herinneringen aan de natuurlijke omgeving’.

Aangezien hardlopers die individueel lopen eerder herinneringen hebben aan de natuurlijke omgeving dan hardlopers die in groepsverband lopen (onder het kopje ‘het persoon’), zou de locatiekeuze kunnen verschillen per hardlooptype. Het Stadspark kent diverse locaties om hard te lopen. Zo is er een atletiekbaan die uitermate geschikt is voor hardlopen. De atletiekbaan heeft namelijk een gelijkmatige ondergrond, steeds dezelfde rondes van 400 meter en geen tegenliggend verkeer. Het ontbreekt echter wel van groen en diversiteit. Daarnaast biedt het Stadspark ook asfaltwegen met een redelijk gelijkmatige ondergrond en meer groen. Een minpunt aan deze wegen is dat ze druk bezocht worden door zowel hardlopers, fietsers als auto’s. Tot slot zijn er vele bospaden in het Stadspark. Deze gaan echt door de ‘natuur’, met onder andere loslopende koeien. De paden zijn zeer rustig aangezien het niet toegankelijk is voor auto’s. Een minpunt aan deze paden is de slechte ondergrond.

Er valt te verwachten dat hardlopers die voornamelijk individueel lopen eerder voor locaties kiezen met een hogere natuurwaarde dan hardlopers die voornamelijk in groepsverband lopen. De respondenten konden uit 6 locaties kiezen waar ze het vaakste hardlopen. Zie figuur 12 voor de kaart met de aangegeven locaties en figuur 13 voor de locaties met een korte omschrijving.

De relatie tussen de locatiekeuze en hardloopvorm is getoetst door middel van een t-toets voor onafhankelijke variabelen. De t-toets is per locatie uitgevoerd. De nulhypothese luidt: ‘er is geen verband tussen de hardloopvorm en de locatiekeuze’.

De resultaten van locatie 1 zijn te zien in figuur 10. De Levene’s test is significant, dit betekent dat er naar de rij ‘equal variances not assumed’ gekeken moet worden. De p-waarde is ver onder de 5%. Er zit dus een significant verband tussen de hardloopvorm en de keuze voor locatie 1. Hardlopers die voornamelijk in groepsverband lopen, kiezen eerder voor locatie 1, de atletiekbaan, dan hardlopers die voornamelijk individueel lopen.

Figuur 11 laat de resultaten zien van locatie 5. Uit de toets komt een p-waarde van 0,013. Dit is lager dan 5%, wat betekent dat het significant is. Hardlopers die voornamelijk individueel lopen kiezen dus eerder voor een natuurlijke omgeving, zoals locatie 5, dan hardlopers die voornamelijk in groepsverband lopen.

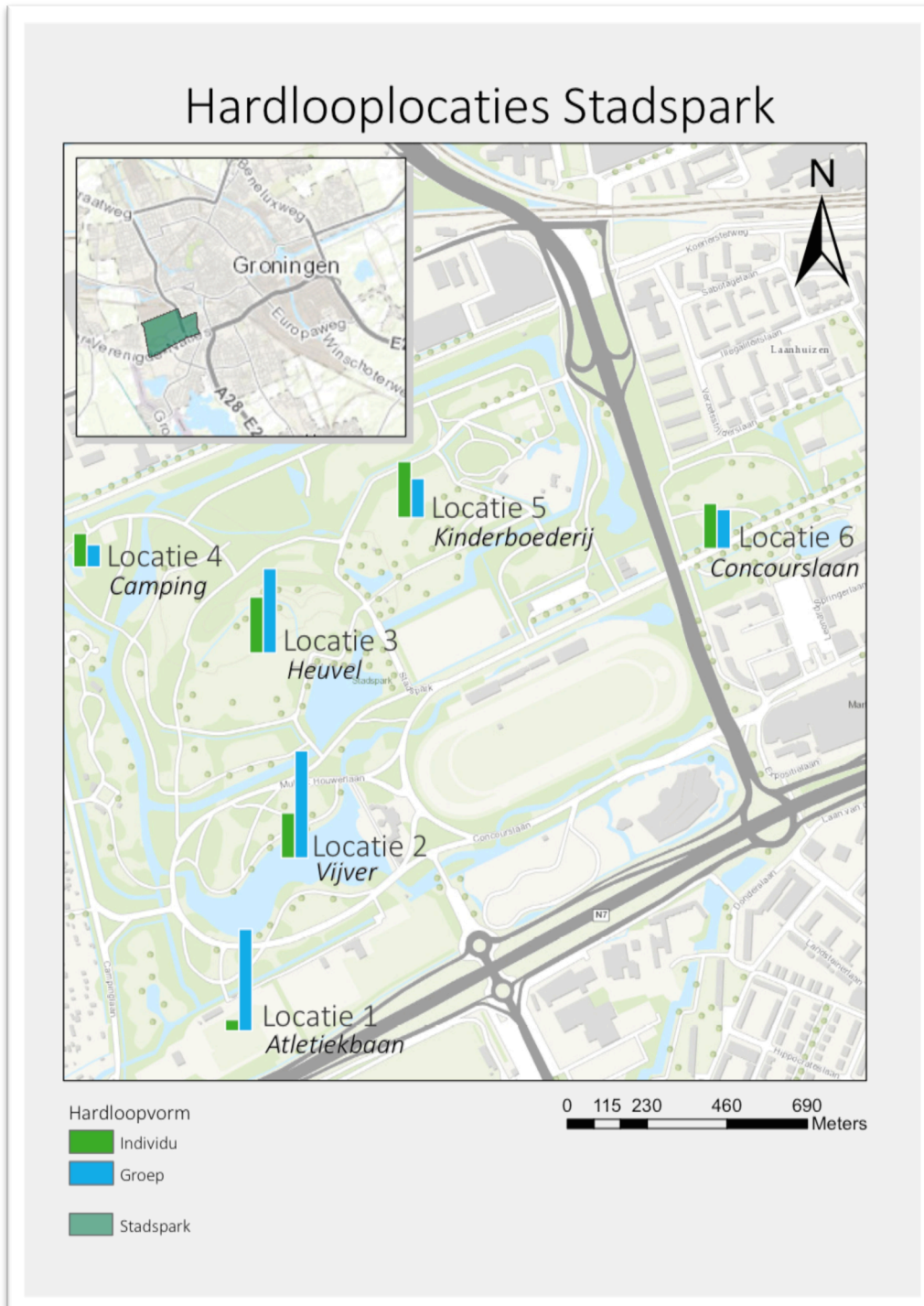
		Levene’s Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Keuze voor locatie 1	Equal variances assumed	31,064	,000	-3,992	48	,000
	Equal variances not assumed			-4,428	47,890	,000

Figuur 10. Resultaten van de t-toets voor onafhankelijke variabelen. ‘Relatie tussen keuze van locatie 1 en hardloopvorm’.

		Levene’s Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Keuze voor locatie 5	Equal variances assumed	2,430	,127	2,585	48	,013

Figuur 11. Resultaten van de t-toets voor onafhankelijke variabelen. ‘Relatie tussen keuze van locatie 5 en hardloopvorm’.

Hardlooplocaties Stadspark

Figuur 12. Kaart van het Stadspark met 6 locatiekeuzes.

Locatie	Omschrijving
1	Atletiekbaan
2	Asfaltwegen rondom de vijver
3	Bospaden met een heuvel
4	Bospaden in de natuur; camping
5	Bospaden in de natuur; kinderboerderij
6	Asfaltweg; ingang Stadspark

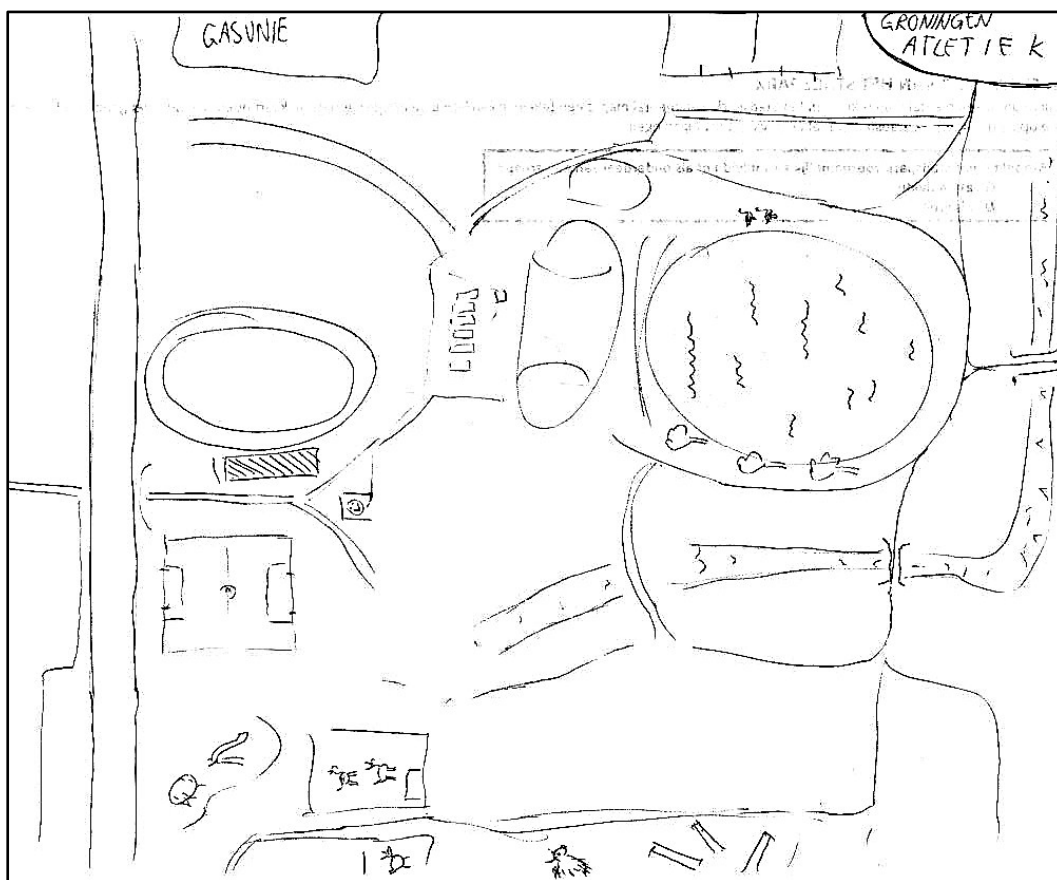
Figuur 13. Locaties met korte omschrijving

Daarnaast is het interessant om te kijken hoe hardlopers het Stadspark zien. Enerzijds kunnen ze het als een groene/natuurlijke omgeving zien, anderzijds als een omgeving om hard te lopen. Dit kan onderzocht worden door te kijken welke woorden het eerste in hen opkomt als zij aan het Stadspark denken.

Omdat de respondenten allemaal andere woorden hebben genoemd is het niet mogelijk om hier statistische toetsen mee uit te voeren. Het is een kwalitatieve vraag waar alleen eigen interpretatie mogelijk is. Uit de resultaten blijkt dat de hardlopers eerst natuur gerelateerde woorden noemen, zoals 'natuur' en 'groen'. Vervolgens noemen ze woorden gerelateerd aan hardlopen, zoals 'trainen', 'hardlopen' of 'sporten'. Hieruit kan worden opgemaakt dat hardlopers eerst aan de natuurlijke omgeving denken en vervolgens pas aan het hardlopen. Ze zien het Stadspark dus meer als een groene omgeving dan als een hardloop omgeving. Opvallend is ook dat hardlopers die voornamelijk in groepsverband lopen eerder woorden noemen gerelateerd aan hardlopen en dat hardlopers die voornamelijk individueel lopen eerder woorden noemen gerelateerd aan natuur.

Vervolgens zijn de bovenstaande bevindingen gecombineerd met de mental maps. Hardlopers tekenen over het algemeen de vijver, de heuvel, de Concourslaan in het midden. Dit laat zien dat deze plekken belangrijk zijn. De helft tekende de atletiekbaan op hun mental maps. De atletiekbaan werd vaak op de rand van de mental map getekend. Dit duidt er op dat de atletiekbaan minder belangrijk is. Wanneer hardlopers aan het Stadspark denken, relateren ze het park minder snel aan de atletiekbaan. Het lijkt er op dat de verbondenheid met de omgeving van het Stadspark voornamelijk gebaseerd is op de natuurlijke omgeving.

Hieronder is een voorbeeld van een mental map van het Stadspark waar de meeste mental maps op lijken.

Figuur 14. Voorbeeld van een mental map

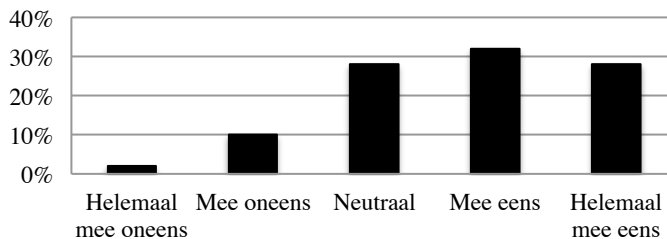
4.5 Bewuster door place attachment

Hardlopers zijn verbonden met de (natuurlijke) omgeving van het Stadspark. Deze verbondenheid zou kunnen resulteren in een hogere bewustzijn van de natuurlijke omgeving. Ryan (2005) heeft met zijn onderzoek aangetoond dat de verbondenheid met de omgeving, mensen bewuster maakt om de natuur in de stad te beschermen. Ook Lee & Shen (2012) tonen aan dat wanneer mensen zich verbonden voelen met de omgeving, zij meer voor de omgeving over hebben om die in stand te houden.

Uit dit onderzoek blijkt dat hardlopers de omgeving meer zijn gaan waarderen sinds ze zijn gaan hardlopen in het Stadspark (zie figuur 15).

Je zou verwachten dat hardlopers die verbonden zijn met de natuurlijke omgeving van het Stadspark ook meer oog voor de natuur hebben gekregen. Om hier achter te komen is gekozen voor een Pearson correlatie. De volgende twee stellingen zijn hiervoor gebruikt: 'De natuurlijke omgeving speelt een rol bij de keuze om in het Stadspark hard te lopen' en 'Sinds ik ben gaan hardlopen heb ik meer oog voor de natuur gekregen'. De nulhypothese luidt: 'er is geen verband tussen een rol spelen van de natuurlijke omgeving en meer oog voor de natuur krijgen'. De relatie is significant met een p-waarde van 0,006 en de correlatie coëfficiënt is 0,385 (zie figuur 17). Dit betekent dat er een matig positief verband is. Degene die hardlopen in het Stadspark vanwege de natuurlijke omgeving hebben sinds ze zijn gaan hardlopen meer oog voor de natuur gekregen. Tegelijkertijd kan gezegd worden dat degene die niet in Stadspark lopen vanwege de natuurlijke omgeving ook niet meer oog voor de natuur hebben gekregen. Dit komt overeen met wat Ryan (2005) en Lee & Shen (2012) hebben aangetoond. Wanneer mensen verbonden zijn met de natuurlijke omgeving, zijn zij ook meer bewust van de natuurlijke omgeving.

'Ik ben de omgeving van het Stadspark meer gaan waarderen'

Figuur 15. Hardlopers zijn de omgeving meer gaan waarderen.

			Meer oog voor de natuur
Pearson Correlation	De natuurlijke omgeving speelt een rol	Pearson Correlation	,385**
		Sig. (2-tailed)	,006
		N	50

** Correlatie is significant op het niveau van 0,01 (2-zijdig)

Figuur 16. Pearson Correlatie. 'Relatie tussen een rol spelen van de natuurlijke omgeving en meer oog voor de natuur'

5. CONCLUSIE

Uit de literatuur komt naar voren dat de omgeving een belangrijk onderdeel is van je identiteit (Ardoin, 2006). Zodra de omgeving waar iemand zich mee verbindt bedreigd wordt, voelt dit als een verlies (Proshansky et al., 1983). Uit het onderzoek blijkt dat de meeste respondenten het erg zouden vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn. Je zou kunnen zeggen dat het Stadspark een onderdeel is van hun identiteit en wanneer die omgeving er niet meer is verliezen ze die verbondenheid. Naarmate de hardlopers langer in het Stadspark lopen, hoe erger ze het vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn. Ze zijn verbonden met de omgeving van het Stadspark. Hardlopers keren ook vaak naar dezelfde plekken terug. Dit komt overeen met de definitie van Hidalgo en Hernandez (2001) en het fenomeen proximity maintaining van place attachment. Zij beweren dat het individu zo dicht mogelijk bij zijn verbonden plekken probeert te zijn.

Hardlopers bezoeken het Stadspark individueel en in groepen. Uit het onderzoek komen interessante verschillen tussen hardlopers die voornamelijk individueel hardlopen en hardlopers die voornamelijk in groepsverband hardlopen naar voren.

De hardlopers die voornamelijk individueel hardlopen, lopen vaker hard in de natuurlijke omgeving. Zij relateren het Stadspark eerder aan de natuur dan aan hardlopen. En hebben eerder herinneringen aan de natuurlijke omgeving. De hardlopers die voornamelijk individueel hardlopen kijken dus meer naar het natuuraspect. Zij worden niet afgeleid van het horen, ruiken en zien van de natuurlijke omgeving. De individuele hardlopers hebben dus eerder een fysieke verbondenheid dan een sociale verbondenheid met het Stadspark.

Hardlopers die voornamelijk in groepsverband hardlopen, lopen vaker hard op de atletiekbaan dan in de natuurlijke omgeving. Zij relateren het Stadspark eerder aan het hardlopen dan aan de natuur. Tevens dient het Stadspark voor hen meer als ontmoetingsplek. Hardlopers die voornamelijk in groepsverband hardlopen zien het Stadspark dus meer als een ontmoetingsplek en een omgeving om hard te lopen. Je zou kunnen zeggen dat zij eerder een sociale verbondenheid hebben met het Stadspark. Bovendien zijn de hardlopers die in groepsverband hardlopen eerder afgeleid van de natuur door medehardlopers dan individuele hardlopers, vandaar dat zij het Stadspark minder snel relateren aan een natuurlijke omgeving.

Ryan (2005) heeft met zijn onderzoek aangetoond dat de verbondenheid met de omgeving, mensen bewuster maakt om de natuur in de stad te beschermen. Ook Lee & Shen (2012) tonen aan dat wanneer mensen zich verbonden voelen met de omgeving, zij meer voor de omgeving over hebben om die in stand te houden. Uit dit onderzoek blijkt dat degene die hardlopen in het Stadspark vanwege de natuurlijke omgeving meer oog voor de natuur hebben gekregen. Tegelijkertijd kan gezegd worden dat degene die niet in Stadspark lopen vanwege de natuurlijke omgeving ook niet meer oog voor de natuur hebben gekregen. Dit komt overeen met wat Ryan (2005) en Lee & Shen (2012) hebben aangetoond. Wanneer mensen verbonden zijn met de natuurlijke omgeving, zijn zij ook meer bewust van de natuurlijke omgeving.

Individuele hardlopers zijn zich ervan bewust dat het Stadspark een groene omgeving is en waar de natuur een grote rol speelt. Wanneer zij aan het Stadspark denken, denken zij aan de natuur. Terwijl de hardlopers die in groepsverband hardlopen afgeleid worden van de natuur en voornamelijk aan trainen en hardlopen denken. Wanneer je wilt dat hardlopers meer waardering voor de omgeving krijgen valt er het meeste bij de hardlopers die in groepsverband lopen te winnen. De hardlopers die individueel lopen hebben al meer waardering voor de omgeving, de hardlopers in groepsverband niet.

6. DISCUSSIE

In dit onderzoek zijn de enquêtes verspreid via Facebook. De kans is daardoor groot dat de gemiddelde leeftijd hierdoor lager is dan de werkelijke hardloop populatie zou zijn. Hierdoor zou de steekproef niet helemaal representatief zijn voor de hardlopers in het Stadspark. Daarnaast is het mogelijk dat de respondenten niet allemaal hardlopen in het Stadspark. Het stond echter wel expliciet in het bericht dat de enquête gericht was aan hardlopers die hardlopen in het Stadspark. Het zou vreemd zijn als een respondent de moeite gedaan heeft om een enquête in te vullen die niet voor hem of haar gericht is.

Achteraf hadden een aantal vragen van de enquête anders gesteld kunnen worden. Zo had de vraag ‘Hoe vaak per week bezoek je het Stadspark met hardlopen als doel?’ specifiekere mogen zijn. Door bijvoorbeeld naar het aantal uren te vragen in plaats van hoe vaak per week. De respondenten antwoorden voornamelijk dat ze minder dan één keer of één tot twee keer per week hardlopen in het Stadspark. Door naar het aantal uren te vragen zal er een grotere spreiding zijn, en kan er een betere analyse gedaan worden. Je zou namelijk verwachten dat hoe vaker iemand in het Stadspark hardloopt, hoe groter de verbondenheid is met de omgeving. Vandaar dit een belangrijke vraag is om de verbondenheid met de omgeving te onderzoeken.

Daarnaast miste de enquête ook een aantal vragen met betrekking tot de perceived environment. Zo had de vraag ‘Loopt u voornamelijk hard met muziek in?’ ook interessante resultaten kunnen opbrengen. Wanneer je hardloopt met muziek in heb je waarschijnlijk minder ‘oor’ voor de natuur, aangezien je de natuur niet ‘hoort’. De natuurlijke omgeving wordt namelijk ervaren als een perceived environment die beïnvloed wordt door zintuigelijke factoren zoals horen, ruiken en zien.

Tot slot was de vraag ‘Welke woorden komen het eerst in je op als je aan het Stadspark denkt?’ moeilijk te analyseren. De respondenten noemden allemaal andere woorden aangezien het een openvraag was. Hierdoor kon er geen statistische toets uitgevoerd worden. Het zou beter zijn als de vraag uit twee antwoord mogelijkheden zou bestaan, namelijk ‘hardlopen of natuur’. Dan zou statistische analyse wel mogelijk zijn geweest.

Wanneer er vervolgonderzoek gedaan wordt zouden deze verbeterpunten verwerkt kunnen worden in het onderzoek. Bovendien is het aan te raden om een meer kwalitatief onderzoek te doen om de redenen achter het onderzochte verband te achterhalen. Met dit onderzoek is aangetoond dat er een verband bestaat, echter is het nog onduidelijk hoe dat verband tot stand komt en waarom dit zo is.

7. LITERATUURLIJST

- Ardoin, N. M. (2005). Toward an Interdisciplinary Understanding of Place: Lessons for environmental Education. *Canadian Journal of Environmental Education*, Vol. 11. Nr. 1, pp. 112-126.
- Clifford, N., French, S., Valentine, G. (2010). *Key Methods in Geography*. Second edition. London: SAGE Publications Ltd.
- Feldman, R. M. (1990). Settlement-identity: Psychological bonds with home places in a mobile society. *Environment and Behavior*, 22(2), 183-229.
- Hidalgo, M. C. and Hernández, B. (2001). Place attachment: conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 21, pp. 273-281.
- Jessor, R. & Jessor, S.L. (1973) The perceived environment in behavioral science: some conceptual issues and some illustrative data. *American behavioral scientist*, Volume 16, no. 6, pp. 801-828.
- Krupat, E. (1983). A place for place identity. *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 3, Issue 4, pp. 343-344.
- Lalli, M. (1992). Urban-related identity: theory, measurement and empirical findings. *Journal of Environmental Psychology*, 12, 285-303.
- Lee, T. H. & Shen, Y.L. (2012). The influence of leisure involvement and place attachment on destination loyalty: Evidence from recreationists walking their dogs in urban parks. *Journal of Environmental Psychology*, 33, pp. 76-85.
- Low, S. M. (1992). Symbolic ties that bind. In I. Altman, & S. M. Low (Eds.), *Place attachment* (pp. 165-185). New York: Plenum Press.
- Low, S. M., & Altman, I. (1992). *Place attachment: a conceptual inquiry*. In I. Altman, & S. M. Low (Eds.), *Place attachment* (pp. 1-12). New York: Plenum Press.
- Manzo, L. C. (2005). For better or worse: Exploring multiple dimensions of place meaning. *Journal of Environmental Psychology*, 25, pp. 67-86.
- Proshansky, H. M., Fabian, A.K., Kaminoff, R. (1983). Place-identity: Physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 3, Issue 1, pp. 57-83.
- Relph, E. (1985). Geographical experiences and being-in-the-world: The phenomenological origins of geography. *Dwelling, place and environment*, pp. 15-31.
- Rubinstein, R. L., and P. A. Parmelee. 1992. "Attachment to Place and the Representation of the Life Course by the Elderly." In *Place Attachment*, edited by I. Altman and S. M. Low, 139 - 163. New York: Plenum Press.
- Ryan, R. L. (2005). Exploring the effects of environmental experience on attachment to urban natural areas. *Environment and Behavior*, Vol. 37, no. 1, pp. 3-42
- Scannell, L. & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 30, No. 1, pp. 1-10.
- Scheerder, J., & Breedveld, K. (2015). *Running across Europe: the rise and size of one of the largest sport markets*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Stegner, W. (1992). *Where the bluebird sings to the lemonade springs: Living and writing in the West*. New York: Random House, Inc.
- Trell, E. M., & van Hoven, B. (2010). Making sense of place: exploring creative and (inter)active research methods together with young people. *Fennia*, 188(1), 91 - 104.
- Twigger-Ross, C. L. & Uzzell, D. (1996). Place and identity processes. *Journal of Environmental Psychology*, 16, pp. 205-220.
- Van Campenhout, G. & Van Hoven, B. (2013). 'It is where blokes can be blokes': making places in a New Zealand rugby club. *Gender, Place and Culture; A journal of feminist geography*, Vol. 21, Issue 9, pp. 1090-1107.
- Williams, D. R. & Vaske, J.J. (2003). The Measurement of Place Attachment: Validity and Generalizability of a Psychometric Approach. *FOREST SCIENCE*, 49(6), pp. 830-840.

8. BIJLAGE

8.1 Enquête

Verbondenheid van hardlopers met het Stadspark

1.

Wat is uw geslacht?

Man Vrouw

Wat is uw geboortedatum?

1 1 2015

2.

Hoe vaak bezoek je het Stadspark met hardlopen als doel?*

- 1 keer of minder per week
- 1-2 keer per week
- 2-3 keer per week
- 3-4 keer per week
- 4 keer of meer per week

3.

Hoe lang loop je al hard in het Stadspark?*

- minder dan 1 jaar
- 1 tot 2 jaar
- 2 tot 3 jaar
- 3 tot 4 jaar
- 4 jaar of meer

4.

Hoe ver woon je van het Stadspark?*

- 0,5 km of minder
- 0,5 tot 1 km
- 1 tot 2 km
- 2 tot 3 km
- 4 km of meer

5.

Als u dichter bij het Stadspark zou wonen, zou u dan vaker in het Stadspark hardlopen?*

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

6.

Bezoek u het Stadspark voornamelijk als individu of als onderdeel van een groep?

(*groep' wordt gedefinieerd als uzelf plus 1 of meer).*

- Als individu
- Als groep

7.

Welke situatie trekt u het meest aan?*

8.

De volgende vragen gaan over wat u van het Stadspark vindt. Er dient bij elke vraag een hokje aangekruist te worden.

	Helemaal mee oneens		Helemaal mee eens	
	☐	☐	☐	☐
Ik ervaar het Stadspark over het algemeen goed.	☐	☐	☐	☐
Het Stadspark is belangrijk voor mij.	☐	☐	☐	☐
Ik voel mij op mijn gemak in het Stadspark.	☐	☐	☐	☐
Het Stadspark dient als een sociale ontmoetingsplek.	☐	☐	☐	☐
Het Stadspark is een goede omgeving om hard te lopen.	☐	☐	☐	☐
Ik vind het Stadspark een mooie omgeving.	☐	☐	☐	☐
De natuurlijke omgeving speelt een rol bij de keuze om in het Stadspark hard te lopen.	☐	☐	☐	☐
Ik zou het erg vinden als het Stadspark er niet meer zou zijn.	☐	☐	☐	☐
Ik vind het erg als iemand afval op de grond gooit in het Stadspark.	☐	☐	☐	☐
Ik ben sinds ik ben gaan hardlopen de omgeving van het Stadspark meer gaan waarderen.	☐	☐	☐	☐
Ik loop het liefste hard in het Stadspark.	☐	☐	☐	☐
Ik vind het leuk om naar het Stadspark toe te gaan.	☐	☐	☐	☐
Ik kijk er naar uit wanneer ik naar het Stadspark ga.	☐	☐	☐	☐
Ik voel mij thuis in het Stadspark	☐	☐	☐	☐
Ik zou graag dichterbij het Stadspark willen wonen.	☐	☐	☐	☐
Ik heb goede herinneringen aan het Stadspark.	☐	☐	☐	☐
De herinneringen die ik aan het Stadspark heb, zijn voornamelijk herinneringen van sociale interacties.	☐	☐	☐	☐
De herinneringen die ik aan het Stadspark heb, zijn voornamelijk herinneringen van de natuurlijke omgeving.	☐	☐	☐	☐

9.

Welke 3 woorden komen het eerst bij u op als u aan het Stadspark denkt? Graag in volgorde waar '1' het eerste opkomende woord is.

1.

2.

3.

10.

Algemene vragen over hardlopen. Er dient bij elke vraag een hokje aangekruist te worden.

	Helemaal mee oneens			Helemaal mee eens	
Ik loop het liefst hard in een groene omgeving.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik loop het liefst hard met anderen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik loop het liefst alleen hard.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik loop vaak dezelfde route.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik keer vaak naar dezelfde plekken terug.	☐	☐	☐	☐	☐

11.

De volgende vragen gaan over het verbinden aan plekken door ervaringen, herinneringen, mijlpalen op een bepaalde plek. Er dient bij elke vraag een hokje aangekruist te worden.

	Ja	Nee	N.v.t./weet ik niet
Als u op de plek bent waar u een goede ervaring heeft gehad, denkt u dan ook aan die goede ervaring?	☐	☐	☐
Keert u wel eens terug naar deze plekken waar u een goede ervaring heeft gehad om het gevoel van dat moment te doen herleven?	☐	☐	☐
Als u op de plek bent waar u een slechte ervaring heeft gehad, denkt u dan ook aan die slechte ervaring?	☐	☐	☐
Keert u wel eens terug naar deze plekken waar u een slechte ervaring heeft gehad om het gevoel van dat moment te doen herleven?	☐	☐	☐

12.

Zijn er plekken in het Stadspark die belangrijk voor jou zijn? Zo ja waarom?

- Ja
- Nee

Hieronder ziet u een kaart van het Stadspark met 6 'locaties'.

13.

Welke locatie(s) van het Stadspark hardloopt u het vaakst? Meerdere antwoorden mogelijk.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- Anders, namelijk

14.

Welke locatie spreekt u het meest aan om hard te lopen?*

15.

Sinds ik ben gaan hardlopen, heb ik meer oog voor de natuur gekregen (planten, vogels etc.).*

- Ja
- Nee

8.2 Kaart met hardlooplocaties in het Stadspark

Hardlooplocaties Stadspark

